Hoe korter, hoe beter

Edward de Jongh herleeft het verleden

Van de schrijver Edward A. de Jongh is een boekje verschenen met korte verhalen, getiteld 'Mi ta kòrda'. Daarin verhaalt hij enkele min of meer mysterieuze en verder ook grappige voorvallen uit het verleden die direkt betrekking hebben op zijn eigen leven. Edward de Jongh tracht in sommige verhalen bewust een bepaalde sfeer van melancholisch herinneren op te wekken zonder de herinnering direkt zelf te evalueren; hij laat dat aan de lezer over. In een van de beste verhalen — 'Lushikals' — vertelt hij b.v. dat hij in de frobelklas in Batavia was uitgeroepen tot de beste 'matjesvlechter' van de klas. Het opnieuw bekijken van de matjes aan het eind van het jaar brengt een immens geluksgevoel met zich mee. De lezer blijft daarmee zitten, de idee van geluk in het leven! In een ander zeer kort verhaal, 'Dos piskadó', drijft de schrijver heel lichtjes de spot met een 'makamba-vrouw', gekleed alsof ze net naar de kerk is geweest, met een vishengel in de hand, terwijl haar twee zoontjes slechts een zwembroek aanhebben, in de stad!

Typisch is ook de laatste zin van het verhaal 'Un limosna', waarin door een konkrete ervaring de ellende in de wereld, de ongelijke verdeling van welvaart wordt aangegeven: 'Si nos por a pensa mas aleu... Pero no!' De schrijver suggereert even dat er een oplossing bestaat voor het probleem, maar het verder mediteren daarover is voor de lezer.

Een wat humoristische anekdote is 'Pèchèpèch'i bakoba', waarin weer een gebeurtenis uit de kinderjaren van de schrijver in het verre Java verhaald wordt. Tegenover een impulsieve daad van een kind, die vaak anders uitloopt dan verwacht, staat de vergevingsgezindheid van de volwassene. Samen met de schrijver glimlacht de lezer bij het overdenken van de kinderangst en de kinderleugen, noodzakelijk om een pak slaag te ontlopen.

MINDER GOED

Opvallend is dat de wat langere verhalen veel minder goed zijn; de schrijver begaat de fout in die verhalen gegevens op te nemen die voor de lezer oninteressant zijn. De onderdelen van het verhaal staan dan naast elkaar zonder duidelijk een geheel te vormen of naar een klimax te voeren. Voorbeelden daarvan zijn 'Mi promé empleo', 'Rumbo pa Las Piedras' en zeker 'Diskutiendo ku un pader'. In 'Rumbo pa Las Piedras' en verder in 'Bishita' en 'Huisio final di un wèlp' voert de schrijver ons de wereld van onverklaarbare verschijnselen en bijgeloof binnen, iets dat altijd wel aanspreekt.

In het verhaal 'Bishita' b.v. blijkt duidelijk de overtuiging dat sommige mensen voorspellingen kunnen doen. Op het moment dat de verteller opmerkt dat zijn buurman wel gauw zal sterven, krijgt hij van zijn vrouw te horen: 'No bisa e kos ei. Bo boka gusta kue'. Als de buurman inderdaad ziek wordt en op sterven ligt, stelt de verteller een bezoek aan de stervende steeds uit. Op een nacht, als hij met zijn vrouw zit te praten, denkt hij dat een kat tegen zijn lichaam aanwrijft: de geest van de gestorvene heeft hem bezocht voor hij tot een bezoek had kunnen komen. Zijn opmerking over een kat is voor zijn vrouw het teken dat de buurman gestorven is.

Waar de schrijver beschrijvend-suggererend te werk gaat, zijn de verhalen prettig leesbaar; de zinskonstrukties blijven dan over het algemeen eenvoudig. Soms echter komt de schrijver tot diepzinnige uitspraken die uitlopen in berekende zinskonstrukties welke zeker niet bijdragen tot de leesbaarheid van de tekst. Het verhaal 'Hòmbu, Dios bendishonabu!' b.v. ademt een rustige stijl tot aan de laatste zin, die niet minder dan 72 woorden telt.

Het boek eindigt met de vereeuwiging van een herinnering aan een ietwat komische belevenis met een Casuaris in Ambon, in de vorm van een gevoelig gedicht.

Als algemene opmerking aan het slot van deze impressie kan gezegd worden dat in deze korte verhalen-bundel de zeer korte verhalen zich in positieve zin onderscheiden.

ENRIQUE MULLER

Edward A. de Jongh, Mi ta kòrda. Curaçao, 1978.